

In Honorem

PROFESORUL ION H. CIUBOTARU LA ÎMPLINIREA VÂRSTEI DE 70 DE ANI

Profesorul Ion H. Ciubotaru aniversează la începutul anului 2010 șapte decenii de viață. Fără îndoială, acest moment va fi unul marcat de emoție atât pentru dumnealui, cât și pentru cei a căror viață s-a întrepătruns, mai îndeaproape, ori doar tangențial cu a domniei sale.

S-a născut la 28 ianuarie 1940 în satul Arborea din județul Botoșani. Era al doilea din cei cinci copii ai părinților Elena și Haralamb Ciubotaru. Școala primară o urmează în satul natal, gimnaziul la Școala Normală din Șendriceni, iar liceul la Dorohoi.

Între anii 1962-1966 urmează cursurile Facultății de Filologie din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Aici s-a dovedit a fi pasionat de investigarea spațiului rural, asumându-și în modul cel mai serios misiunea de cercetător. Prin urmare, nu întâmplător, la finalizarea studiilor universitare a redactat o teză de licență despre jocurile dramatice cu măști din Moldova și a început cercetările de teren în comuna Vinătorii, din județul Iași, materializate într-o monografie folclorică publicată în anul 1971.

După absolvirea cursurilor universitare, activează pentru o scurtă perioadă de timp (1966-1967) ca muzeograf la Muzeul etnografic al Moldovei din Iași. Din luna aprilie a anului 1968 ocupă prin concurs postul de cercetător la Centrul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor (actualul Institut de Filologie Română „Alexandru Philippide”) al Filialei din Iași a Academiei Române. Aici, Ion H. Ciubotaru coordonează un colectiv de cercetare care, printre altele va redacta **Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900**, lucrare publicată în anul 1979 și premiată de Academia Română. De asemenea, în planul de cercetare științifică a fost inclus și un ambițios proiect vizând **Arhiva de Folclor a Moldovei și Bucovinei** (coordonat de Ion H. Ciubotaru), sub îngrijirea domniei sale fiind publicate între anii 1979-1991, un număr de 10 **Caiete ale Arhivei de Folclor**, adevărate volume științifice semnate atât de cercetători, cât și de colaboratori, colecția fiind primită favorabil de specialiști. Apariția colecției se datorează, de altfel, mai ales eforturilor domniei sale. Dintre volumele apărute, cel de al III-lea: Petru Caraman, **Literatură populară** (1982), a fost îngrijit și prefațat de Ion H.

Ciubotaru, volumul al VII-lea, **Folclorul obiceiurilor familiale din Moldova. (Marea Trecere)** (1986) și volumul al X-lea (în două părți), din anul 1991, **Valea Șomuzului Mare. Monografie folclorică**, sunt semnate de Ion H. Ciubotaru, iar volumul al VIII-lea, **Ornamente populare tradiționale din Moldova (Cusături, țesături)** (1988), este realizat împreună cu Silvia Ciubotaru, după ce, în 1982, publicaseră, la Botoșani, tot împreună, volumul **Ornamente populare tradiționale din zona Botoșanilor (Cusături)**.

În anul 1970, Ion H. Ciubotaru publică un consistent **Chestionar folcloric și etnografic general**, ca principal instrument de lucru al ambițiosului proiect **Arhiva de Folclor a Moldovei și Bucovinei**, care va ajunge să teaurizeze peste 150.000 de documente.

În anul 1978, susține, cu succes, teza de doctorat **Cântecul funerar și contextul său etnografic pe Valea Șomuzului Mare**, sub conducerea profesorului Dumitru Pop, la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj.

După evenimentele anului 1989, Ion H. Ciubotaru desfășoară și o intensă activitate didactică, predând, în calitate de profesor asociat, cursuri de etnologie românească și de metodologie a cercetării culturii populare la Facultatea de Istorie a Universității „A.I. Cuza” din Iași (din octombrie 1991) iar, din anul 1995, ca profesor titular la Catedra de literatură română „G. Ibrăileanu” a Facultății de Litere de la aceeași universitate.

Între anii 1991–2004, a ocupat și funcția de director al Centrului Județean al Creației Populare din Iași, calitate în care a inițiat colaborarea cu instituții similare din Republica Moldova, orientând activitatea acestei instituții în direcția promovării valorilor autentice. Numeroasele festivaluri și târguri de artă populară organizate în această perioadă au prilejuit și apariția unor publicații inițiate de Ion H. Ciubotaru: **Rapsozii** (martie, 1992), **Datini** (decembrie, 1992 și 1993), **Olarii** (iunie, 1992 și 1993), **Strunga** (1993).

În lucrările publicate în răstimpul prodigioasei sale cariere științifice de către domnul Profesor Ion H. Ciubotaru, acesta abordează subiectele cercetate din perspectivă monografică. Constatarea transpare atât din lucrările care vizează cercetarea unei localități, cât și a unui gen ori chiar a unei zone etnografice în ansamblu.

În **Folclorul obiceiurilor familiale din Moldova (Marea trecere)**, de exemplu (publicată în volumul al VII-lea din seria „Caietele Arhivei de Folclor”, 1986), Ion H. Ciubotaru face o cercetare monografică, pe baza culegerilor proprii, a cântecului funerar în contextul său etnografic (temă dezvoltată ulterior în volumul **Marea trecere. Repere etnologice în ceremonialul funebru din Moldova**, publicat la editura „Grai și Suflet – Cultura Națională” în anul 1999), după cum, în **Valea Șomuzului Mare. Monografie folclorică** (publicată în volumul al X-lea din seria „Caietele Arhivei de Folclor”, 1991) tratează monografic, deopotrivă, coordonatele

etnografice și spiritualitatea spațiului cercetat.

Perspectiva monografică este vădită și în importanta trilogie **Catolicii din Moldova. Universul culturii populare**, de departe cea mai complexă cercetare de acest tip vizându-i pe locuitorii de credință catolică din actuala Dieceză de Iași. Lucrarea a primit, în anul 2007, cea mai înaltă distincție ce se acordă studiilor în domeniu la nivel european: Premiul Internațional de Studii Demoetnoantropologice „Giuseppe Pitrè-Salvatore S. Marino” din Palermo. Prestigiosul premiu a fost acordat de un juriu prezidat de Francesco Sicilia din Roma, ceremonia de înmânare având loc în Sala Teatrului „Sybaris”, din Castrovillari (Calabria). Lucrarea premiată și activitatea științifică a laureatului au fost prezentate într-un „*Laudatio*” rostit de profesorul Aurelio Rigoli, directorul Centrului Internațional de Studii Etnoistorice din Palermo. De asemenea, în același an, lucrarea a primit și Premiul „Simion Florea Marian” al Academiei Române, distincție ce se acordă operelor marcante din domeniul etnografiei și folclorului.

Profesorul Ion H. Ciubotaru s-a bucurat și de prețuirea lui Petru Caraman, în apropierea căruia a stat nu mai puțin de 18 ani, fiind mandatat cu valorificarea moștenirii științifice a ilustrului cărturar. A recuperat prin publicare o importantă parte a operei acestuia, menționând aici: Petru Caraman, **Literatură populară** (în „*Caietele Arhivei de Folclor*”, III, 1982); Petru Caraman, **Descolindatul în sud-estul Europei, Studiu de folclor comparat**, ediție îngrijită și postfață de Ion H. Ciubotaru, Iași, 1997; Petru Caraman, **Studii de etnografie și folclor**, ediție îngrijită de Ovidiu Bârlea și Ion H. Ciubotaru, postfață, note, indice și bibliografie de Ion H. Ciubotaru, Iași, 1997; Petru Caraman, **Vechiul cântec popular ucrainean despre Ștefan Voievod**, ediție îngrijită de Ion H. Ciubotaru, Iași 2005 și Petru Caraman, **Kochanowski-Dosoftei, Psaltirea în versuri**, ediție îngrijită de Ion H. Ciubotaru, Iași, 2005, De asemenea, în anul 2008, profesorul Ion H. Ciubotaru publica la Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași o lucrare-document intitulată **Petru Caraman. Destinul cărturarului**.

Dintre lucrările științifice publicate de distinsul Profesor Ion H. Ciubotaru de-a lungul prestigioasei sale cariere științifice menționăm:

Volume: **Chestionar folcloric și etnografic general**, Iași, Editura Academiei Române, 1970, 256 p.; **Folclor poetic. Cântece și strigături din județul Botoșani**, Botoșani, CJCP, 1980, 142 p.; **Folclorul obiceiurilor familiale din Moldova (Marea trecere)**, în seria „*Caietele Arhivei de Folclor*”, VII, Iași, 1986, 523 p.; **Valea Șomuzului Mare. Monografie folclorică**, vol. I-II, în seria „*Caietele Arhivei de Folclor*”, X (1-2), Iași, 1991, 673 p.; **Catolicii din Moldova. Universul culturii populare**, vol. I, Iași, Editura Presa Bună, 1998, 282 p.; vol. II, Iași, Editura Presa Bună, 2002, 520 p.; vol. III, **Poezia obiceiurilor tradiționale, Literatura populară, Folclorul**

muzical, Iași, Editura Presa Bună, 2005, 624 p; **Marea trecere. Repere etnologice în ceremonialul funebru din Moldova**, București, Editura „Grai și suflet. Cultura Națională”, 1999, 324 p; **Petru Caraman. Destinul cărturarului**, Iași, Editura Universității „Al.I. Cuza”, 2008, 658 p.

Volume (în colaborare): **Teatrul folcloric din județul Iași**, Iași, CJCP, 1968, 312 p.; **Folclor din ținutul Rădăuților**, Suceava, CJCP, 1969, 398 p.; **Vânătorii. Monografie folclorică**, Iași, CJCP, 1971, 464 p.; **Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900**, București, Editura Academiei Române, 1979; **Războieni-Valea Albă și împrejurimile. Monografia istorică, economică și social-culturală**, Piatra Neamț, CJCP, 1979; **Ornamente populare tradiționale din zona Botoșanilor. Cusături, țesături**, Botoșani, CJCP, 1982, 142 p.; **Ornamente populare tradiționale din Moldova. Cusături, țesături**, în seria „**Caiețele Arhivei de Folclor**”, VIII, Iași, 1988, 420 p.; capitolul **Dăinuiri etno-folclorice**, în volumul **Gherăești, un sat din ținutul Romanului**, Iași, Editura Presa Bună, 2003, p. 267-393.

Ediții critice: Petru Caraman, **Literatură populară. Antologie**, introducere, note, indici și glosar de Ion H. Ciubotaru, în seria „**Caiețele Arhivei de Folclor**”, III, Iași, 1982, 491 p.; Petru Caraman, **Descolindatul în orientul și sud-estul Europei. Studiu de folclor comparat**, ediție îngrijită și postfață de Ion H. Ciubotaru, Iași, Editura Universității „Al.I. Cuza”, 1997, 557 p.; Petru Caraman, **Studii de etnografie și folclor**, ediție îngrijită de Ovidiu Bârlea și Ion H. Ciubotaru, postfață, note, indice și bibliografie Ion H. Ciubotaru, Iași, Editura Junimea, 1997, 468 p; Petru Caraman, **Vechiul cântec popular ucrainean despre Ștefan Voievod și problemele lingvistico-etnografice aferente**, ediție îngrijită și cuvânt înainte de Ion H. Ciubotaru, Iași, Editura Universității „Al.I. Cuza”, 2005, 268 p; Petru Caraman, **Kochanowski-Dosoftei. Psaltirea în versuri. Influența lui Kochanowski asupra lui Dosoftei și considerații critico-axiologice**, ediție îngrijită și tabel cronologic de Ion H. Ciubotaru, prefață de Al. Andriescu, Iași, Editura Trinitas, 2005, 268 p.

Studii, articole, recenzii (selectiv): **Cadrul etnografic al cântecului funerar pe valea Șomuzului Mare**, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei*, X, 1973, Cluj-Napoca, p. 371-390; **Moștenirea științifică a profesorului Petru Caraman**, în *Anuar de lingvistică și istorie literară*, tom. XXVII, 1979-1980, p. 257-283; **Arhiva de folclor a Moldovei și Bucovinei (AFMB)**, în *Anuarul de Folclor*, I, Cluj-Napoca, 1980, p. 191-205; **Cultura populară în preocupările lui G.T. Kirileanu**, în volumul **G.T. Kirileanu sau viața ca o carte, Mărturii inedite**, ediție îngrijită și cuvânt înainte de Constantin Bostan, București, Editura Eminescu, 1985, p. 129-145; **Un străvechi rit european, având ca substrat bagheta propițitoare**, în volumul **Identitatea limbii și literaturii române în perspectiva globalizării**, Iași, Editura Trinitas, 2002, p. 279-288; **Considerații asupra arhitecturii populare în satul Gherăești, județul Neamț**, în *Anuarul*

Muzeului Etnografic al Moldovei, III, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2003; **Un studiu inedit asupra blestemului (Petru Caraman, Blestemul ca expresie folclorică a unui complex afect negativ)**, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei*, III, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2003; **Restituiri Petru Caraman**, în volumul **Ștefan cel Mare la cinci secole de la moartea sa**, Iași, Editura Alfa și Academia Română, 2003; **Însemnătatea revistei „Ion Creangă”**, studiu introductiv la ediția anastatică a revistei *Ion Creangă*, vol. I (1908-1909), Vaslui, 2004, p. V-XXIII; Recenzie la: Dumitru Pop, **Coordonate ale culturii populare românești în perspectivă etnologică**, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2002, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei*, IV, Iași, 2004, p. 335-337; Recenzie la: Florica Ichim, Dorinel Ichim, **Catolicii moldoveni (Studii de etnologie)**, Bacău, Editura Diagonal, 2002, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei*, IV, Iași, 2004, p. 341-344; Recenzie la: Maria Cuceu, **Ritualul agrar al cununii la seceriș. Studiu etnologic**, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2003, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei*, IV, Iași, 2004, p. 346-348; **Un strălucit reprezentant al școlii sociologice românești: Paul H. Stahl**, în *Revista română*, 2005, octombrie, nr. 3, p. 4; **O remarcabilă cercetare etnologică: Cununia fraților și nunta soarelui**, în *Revista română*, 2005, nr. 4, decembrie 2005, p. 8.

Personalitate marcantă a culturii românești contemporane, etnograf, etnolog și folclorist deopotrivă, domnul Profesor Ion H. Ciubotaru reprezintă, iată, de câteva decenii, un reper de necontestat între specialiștii și cercetătorii creației și culturii populare românești.

Din cele inserate mai sus reiese cu claritate faptul că distinsul cărturar ieșean este un adevărat exeget al creației populare și, în egală măsură, un creator de școală. În calitatea noastră de fost student și (îndrăznim să spunem, cu firească modestie) colaborator deopotrivă (în studierea universului culturii populare a catolicilor din Moldova), inițiat de către domnia sa încă din primii ani de studenție în fascinantul domeniu al etnografiei, avându-l de atunci ca model, îi mulțumim pentru dăruirea de care a dat dovadă ca profesor, pentru prelegerile de la catedră, pentru rigoarea, profesionalismul și metodele de cercetare științifică transmise, dorindu-i în același timp, ca în anii ce vor să vină, să lase alte și alte urme durabile pe tărâmul științei și cercetării etnografice, al culturii românești în general.

LA MULȚI ANI, DOMNULE PROFESOR!!!!...

Anton Coșa